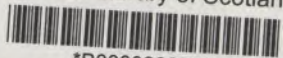

1911
1853

59
20
79

National Library of Scotland

B000093890

AN
LEABHAR:

AIR SON NA CEUD BHUIDHNIBH

ANNS NA

SGOILIBH GAELACH

GLUASADACH.

Catherine McKenzie, Book
28th June 1867

Cha mhaith do 'n anam a bhí as eugmhais eolais—Gnath-fbocall xix. 2.

Cruinnich an sluagh r'a cheile, fir, agus mnai, agus clann,—a chum gu'n eluinn iad, agus gu foghium iad.—Agus gu'n cluinn an clann, do nach b'aithne bheag agus gu foghlum iad eagai an Tighearna bhur De.—Deut. xxxi. 12, 13.

AN SEACHDAMH CLODH-BHUALADH.

DUNEIDIN:

AIR A CHLODH-BHUALADH AIR SON A' CHOMUINN A THA
CUMAIL SUAS NAN SGOILEAN GAE'LACH ANN AN
GAELTACHD AGUS EILEANAIBH
NA H-ALBA.

1851

AIBIDIL NA GAELIC.

Na Litrichean Ròmanach.

A	B	C	D	E	F
G	H	I	L	M	N
O	P	R	S	T	U

Na Litrichean Eadailteach.

A	B	C	D	E	F
G	H	I	L	M	N
O	P	R	S	T	U

Na Litrichean Ròmanach air dhòigh eile.

a	b	c	d	e	f
g	h	i	l	m	n
o	p	r	s	t	u

Na Litrichean Eadailteach air dhòigh eile.

a	b	c	d	e	f
g	h	i	l	m	n
o	p	r	s	t	u

LIBRARY OF THE
SCOTLANDS
1871

Na Litrichean troimh a chéile.

M B O G L D R H S
 A P N U M E C F I

Air dhòigh eile.

m b o g l d r h s
 a p n u t e c f i

Na Foghairean air dà dhòigh.

A E I O U   a e i o u

Na Comh-fhoghairean air dà dhòigh.

B C D F G H L M N P R S T
 b c d f g h l m n p r s t

Na Foghairean Dìbailte.

AE, AI, AO, EA, EI, EO, EU,
 IA, IO, IU, OI, UA, UI.

Na Foghairean Trì-fillte.

AOI, EOI, IAI, IUI, UAI.

*Comh-fhoghairean tha tachairt anns
a' Ghaelic.*

bh, ch, dh, fh, gh, mh, ph, sh, th,
chd, dhch, dh'fh, lbh.

*Foghairean agus Comh-fhoghairean, tha
tachairt anns a' Ghaelic.*

ab	ob	ul	fe	ad	un	ne	of	ru
ar	lo	ca	di	ro	ea	hi	no	ga
te	os	la	pi	oi	na	si	uc	ap
bi	lu	sa	co	nu	ua	eo	ur	es
mi	ac	gi	or	ae	pe	on	ag	eu
iu	ai	id	io	am	gi	cu	pa	im
go	as	oc	um	au	is	pu	se	ui
so	de	ho	da	le	mo	fa	re	og
ba	ci	ot	ma	ig	du	ao	li	op
ia	ni	mu	ta	ri	up	ce	ti	gu
ra	bo	ad	ei	do	af	me	fo	us
ic	ol	al	fi	om	an	il	po	su
in	to	at	ir	ud	be	it	ug	ut

Focail Thrì Litrichean.

ach	can	lab	tab	dìt	sic
àdh	càr	làd	tàl	dhì	sid
agh	car	lag	tàn	fir	sil
alm	càs	làn	taà	ich	sin
alp	cas	lap	thà	lic	sir
alt	cat	làr	tlà	lìn	smì
amh	cha	las	tra	lip	snì
ann	dad	mac	glè	lit	sri
àrc	dag	màg	gnè	mic	tìr
àrd	dàn	màl	tre	mil	trì
arm	dhà	màm	bìd	min	thì
asc	fad	màn	bil	mìn	boc
àth	fàg	mat	bir	mír	bog
bac	fàd	nac	bhì	mis	clò
bad	fan	nag	cìb	mhì	cnò
bag	fàs	nar	cip	nid	coc
bàn	gab	rag	cìr	nir	cog
bàs	gad	ràn	cìs	nis	com
bas	gàg	sad	chi	pic	còr
bhà	gal	sal	clì	pìs	cor
cab	gar	sàr	dìg	rib	cos
càm	gas	sàs	dìl	ris	còs

crò	lot	pòs	top	dùr	mur
dog	mòd	roc	tòr	dus	mut
dol	mòg	ròd	bòc	fùd	put
don	mol	rol	bun	fùm	rub
dos	mòr	ròn	bus	gul	rud
for	nòs	ròp	brù	gun	rug
fos	och	ròs	cùl	gur	rum
gol	ole	soc	cum	gus	rùn
gos	orc	sod	cup	lùb	rut
loc	òrd	sog	cùr	lub	tùm
lòd	orm	son	cus	lùr	tùr
lod	ort	sop	cut	lus	tur
lom	sòd	sos	dud	lùs	ubh
lòn	pòg	sot	dul	muc	ung
los	pòr	tom	dùn	mul	

Focail Chcithir Litrichean.

bàdh	bhàr	blàs	calc	càrt	chas
balg	bhas	brac	calg	casd	clab
bàrd	bhat	brag	call	casg	clag
bhac	blad	bras	càrd	cath	clàr
bhan	blàr	brat	càrr	chan	cnag
bhàn	blas	càch	càrn	char	cnap

crag	gart	mart	brit	grìs	sìbh
dall	gath	math	chìb	linn	sìle
damh	glac	nach	chi'm	lìth	sigh
dath	glan	nall	chìp	mhic	sìne
dhàg	glas	nàmh	chir	mhil	sinn
dhar	grab	nasg	chìs	mhin	spìd
dhàs	grad	pasg	chìlì	mhir	strì
dhat	gràn	rabh	cìll	mill	thig
famh	gràs	rach	cinn	minn	tigh
fang	ghab	ràdh	clìb	misd	tilg
fann	ghad	deth	clìc	misg	till
fàth	ghar	leth	clis	nigh	tinn
fras	lach	meth	dhìt	nimh	tric
fhac	lagh	teth	dìbh	pill	trìd
fhad	làmh	seth	dìth	pinn	bhoc
fhàg	lann	bhrì	drip	prìs	bhog
fhan	mach	bìgh	dris	rìbh	bhos
fhàs	magh	binn	fidh	rìgh	bolg
gabh	mall	bith	fill	rinn	bolt
gach	mang	brib	frìd	shil	bonn
gall	marc	bric	ghin	shìn	borb
gann	marg	brim	glìb	shir	bòrd
garg	màrt	bris	glic	shìr	bòsd

brod	crom	moch	spòg	bhun	lurg
bròd	cron	molt	spor	bhus	lùth
bròg	dhòl	moll	spot	bhrù	mùch
bròn	donn	mort	sròl	bulg	mult
brot	dòrn	phòg	sròn	bùrn	musg
chog	domh	phòr	stob	bùth	null
chom	folt	phòs	stoc	crùb	pluc
chor	fonn	ploc	stòl	crùn	plùr
chòs	ghon	plod	stòr	crup	pung
chos	gloc	poll	thog	cùrr	rùsg
clos	gnog	pong	tòch	cusb	sgum
cnoc	gnos	port	toth	dhus	sgur
colg	gorm	post	tolg	dhut	spùt
core	gort	prop	toll	dubh	stùr
còrd	gròb	roll	tonn	dure	sùdh
còrn	gròd	ronn	tore	dust	sult
corp	lobh	ròsd	torm	ghus	sùrd
còrr	loch	rosg	tòrr	gulm	tlus
cosd	logh	roth	tosd	guth	tùch
cosg	long	sogh	trod	luch	tulg
cròc	lorg	sonn	trom	lùgh	tulm
crog	loth	sòrn	trot	lunn	tùrn

*Focail Cheithir Litrichean ta 'soilleireachadh
fuaim na'm fo haire Dùbailte.*

AE	fail	taip	EA	leac	teas
gàel	fàim	tàir	beac	leag	EI
AI	fair	tais	bead	leam	béil
àigh	gaid	AO	beag	lean	béin
àill	gàir	caob	bean	lear	beir
aing	laig	caog	cead	leas	ceil
ainm	làn	caol	ceal	leat	céim
àirc	làir	caor	ceap	mèad	céin
airc	màil	daol	dèan	meal	céir
àird	mair	daor	deas	mèar	céis
airm	mais	gaog	each	mear	deir
bàis	mnai	gaol	ealt	meas	deis
càil	nàir	maol	eang	meat	eich
càin	pàit	maor	earb	nead	éigh
càir	sail	raod	èarr	near	éill
cait	sàil	raon	fead	neas	éisg
dàil	taic	saod	fear	seal	éisd
dàin	tail	saor	gead	sean	féin
faic	taim	taod	geal	sèap	géig
fàil	tàin	taom	gean	seas	géim

géin	meòg	leum	gial	cion	sìog
géir	seòd	leus	iach	dìol	sìol
leig	seòl	meud	iall	dìom	sìon
leim	EU	meur	iarr	dìon	sìor
léir	beuc	neul	iasg	dìot	sìos
leis	beud	reub	liad	fìon	tìom
meil	beul	reud	lian	fìor	IU
méin	beum	reum	lias	fios	cliù
méis	beur	seud	mial	gìog	dium
peic	beus	seul	mias	liob	liùg
reic	ceud	seun	miat	lìon	rium
réir	ceum	teud	niar	lios	riut
réis	ceus	teum	pian	mìog	OI
séid	deud	IA	rian	miol	bòid
teis	deug	bial	riar	mion	boil
EO	deur	bian	siad	mior	boin
ceòl	feud	cian	sian	mios	còig
geòb	feum	ciar	siar	nior	coim
leòd	feun	dial	IO	nios	coin
leòm	feur	dian	bìog	pìob	coip
leòn	geug	dias	biom	pioc	còir
leòr	geur	fial	bior	pìos	cois
leòs	leud	fiar	ciod	sìob	dòid

fòid	òige	UA	tuar	dùin	mùig
foil	òigh	buan	UI	duit	muir
fòir	poit	buar	buil	duis	mùir
fois	pòit	cual	buin	fuil	ruig
goid	ròin	cuan	bùir	fuin	rùic
goil	soin	duan	cuid	guib	sùil
loic	soir	fuar	cùig	guil	suim
lòid	toic	fuar	cùil	guin	tuig
loim	toil	gual	cuim	guit	tuil
loin	toim	nuas	cuir	luib	tùis
mòid	tòir	ruag	cùis	luid	uidh
moit	toit	suas	dùil	luim	ùird

Focail Chùig Litrichean.

balbh	cnàmh	flath	marbh
bhlàr	cràdh	flann	pràmh
bladh	crann	garbh	sannt
blàth	crath	ghlan	sgann
brach	dlagh	ghrad	sgàth
bradh	drabh	ghràs	sgath
chlàr	dragh	gnàth	shàth
clach	falbh	gràdh	shrad
clagh	fhras	grath	snàmh

snàth	brìgh	thilg	nochd
spàrr	brisg	thinn	pholl
sràbh	chrìn	bhonn	phong
sramh	chinn	bhrod	phosd
srann	clisg	bòchd	plog
srath	crìch	bochd	pronn
stadh	crith	broth	ròchd
stalc	dhin	chòrd	rochd
stamh	dhris	chrom	sgolb
stang	fhill	cloch	sgonn
tachd	frìdh	clòdh	sgoth
thall	frith	colbh	shròl
tràdh	ghlic	croch	spold
trasd	glinn	crodh	spòrs
trath	grinn	donn	tholl
bleth	mhisg	droch	thonn
breth	mhill	dorch	tòchd
dheth	phill	fhonn	throd
sgeth	phrìs	ghrod	throm
sreth	pinnt	lochd	bruth
tresg	shìth	mholl	brùdh
bhric	sgìth	mhoch	cluth
bhris	slinn	mhort	cruth

dh'ùng	lunnd	punnd	thrus
dlùth	lùths	sgrùd	thùch
ghuth	mhùch	sgùrd	thulg
gruth	mhùth	sruth	rùchd
luchd	phluc	stùrr	

*Focàil Chuig Litrichean a ta 'soilleireachadh
fuaim nà'm foghaire Dùbailte.*

AE	daìmh	pailt	tràit
laeth	fàidh	pàirt	AO
AI	faigh	prais	baoth
àithn	faing	raìmh	braon
baist	fàisg	ràith	caoch
blais	gairm	sail	caomh
brais	ghair	sailm	claon
caill	glaic	saimh	faobh
càird	glais	sgàin	fhaod
cairt	gràin	slait	gaoth
càisg	laìmh	staid	laoch
caisg	mair	taìmh	laogh
caith	maith	taing	maoth
clais	mhair	tairg	mhaol
daimh	naisg	taisg	naomh

saobh	dearc	preas	cléir
shaor	dearg	reang	cleit
slaod	drèam	seach	creid
taobh	feadh	seadh	deich
thaom	feall	sealg	déigh
EA	fearg	seall	déirc
beach	feart	seang	féill
beann	feasd	searg	féisd
bèarn	geadh	sheas	feith
bèarr	geall	teach	géill
beart	gèarr	teann	geilt
cealg	greas	tearc	geinn
ceann	leagh	tréas	géisg
cearc	leamh	EI	greim
cèard	meall	beinn	gréis
cèarn	meang	bheil	léigh
ceart	meann	bheir	leisg
cleas	measg	bréin	leinn
cnead	meath	céill	meidh
creag	neach	ceisd	meirg
deagh	nèamh	cheil	reidh
dealg	neart	chéin	séimh
dealt	peann	chéir	seirm

seirc	reult	trian	chòir
sgeig	sgeul	IO	cnoic
sgeir	treun	biodh	coisg
speir	IA	cìoch	crois
spéis	biadh	crios	doìbh
teinn	biast	fiodh	dòigh
théid	blian	ìochd	dòirt
their	ciall	iochd	fhois
tréig	dhial	mionn	frois
treis	dhias	sgìos	foill
EO	fiamh	shìos	glòir
deoch	ghial	spion	goimh
sheòl	giamh	tiorc	goirt
treòr	grian	IU	loinn
EU	liath	diùgh	loisg
bheuc	mhial	diùlt	mhòid
bheul	mhias	chliù	mhòir
breug	miagh	ciùrr	oillt
cheud	miann	liùgh	oirbh
creud	riadh	tiugh	phòir
dheud	riamh	OI	phoit
feuch	sgian	boisg	pròis
gheur	srian	choim	roimh

roinn	luadh	cuing	puill
ròisd	luath	cuirm	puirt
sgoil	ruadh	cuirp	puist
sròin	sguab	dhùin	ruibh
thoic	suath	dhuit	ruidh
thoil	tuath	druid	ruinn
thoir	UI	druim	rùisg
toill	bhuin	dùisg	suith
toirm	brùid	fuinn	sguir
toirt	bruid	gnùis	sluig
troid	buill	guidh	smùid
UA	bùirt	luibh	suidh
buadh	chuid	luidh	thuig
cluas	chùis	luirg	tuill
cuach	crùn	mhùir	tuinn
fuath	cruit	mhuir	thuit
gruag	cuile	muigh	truid
luach	cuilm	mùirn	truisg

*Focail a ta 'soilleireachadh na'm foghaire
Tri-fillte.*

AIO	aois	baois	caoidh
aoir	aoidh	braoisg	caoin

caoir	taois	IUI	duais
chaoin	EOI	ciuil	dhuais
daoì	beoil	chiuil	druaib
draoidh	beoir	ciuin	fuaidh
faoin	dheoin	chiuin	fuaim
gaoid	deoin	fliuich-e	fuair-e
gaoir	deoir	giuig	fhuair
laoi	eoin	giuir	gluais
laidh	feoil	iuil	ghluais
laoim	fheoil	siuil	gruaidh
maoim	fheoir	stiuir	gruaim
maoin	leoir	triuir	luaidh
maois	leois	UAI	luaisg
naoi	meoir	bruaich	luaisgt-e
naoimh	mheoir	bruain	luathr-e
raoir	neoil	buail	'n uair
saoi	sgeoil	buain	ruaig
saidh	smeoir	buair	ruais
saoil	spreoid	cluain	smuain
sgaoil	IAI	cluais	smuaint-e
sgaoim	bian	cruaidh	spuaicdh
taoig	ciair-e	chruaidh	stuaidh
taoim	fiair-e	duairp	stuaim

suairce	truailt-e	uail	uaip-e
truaigh-e	uaibh	uaimh	uaith-e
truail	uaigh	uaine	uaire

*Focail ann am bheil Cùig, agus Sèa
Litrichean.*

ab-air	àin-ean	ar-aon	bidh-is
ab-ailt	ainn-ir	àrd-an	blas-ad
abh-lan	àird-e	as-aid	blasd-a
ab-radh	air-idh	as-ail	bogh-a
ab-stol	aisd-e	ast-ar	boil-e
ab-uich	ais-inn	ath-air	bol-adh
ac-aid	ait-eas	bab-ag	both-an
ac-ain	allt-a	bac-ach	bodh-ar
ach-adh	alt-air	bad-an	buill-e
ac-rach	a-mach	bag-aid	bun-ait
ac-ras	am-ais	bail-e	cabh-ag
a-dhar	an-ail	bàir-ig	cad-ak
adh-lac	an-art	ban-ail	caid-il
ag-air	àn-rath	ban-ais	càlt-a
ag-airt	aobh-ar	bar-ail	cal-man
aid-ich	aon-ar	beag-an	camp-a
aim-id	aor-adh	beath-a	camp-ar
aim-sir	aosd-a	beirt-e	caoil-e

car-aid	dìd-ean	fàr-adh	in-nis
càr-aid	dìr-ich	fàs-ach	ìoc-adh
carb-ad	dòch-as	feud-ar	iodh-al
ceas-ad	dubh-an	feus-ag	iom-ad
cig-ill	dubh-ar	fid-ir	iom-all
cin-eal	éa-coir	fìr-ean	ion-ad
cisd-e	ead-ar	fìr-inn	ìos-al
clab-ar	eag-al	foc-al	ìot-adh
cog-adh	ear-ail	fod-ar	ìs-lich
col-man	earbs-a	foirf-e	it-ean
com-as	ea-trom	fuar-an	lag-an
co-aois	éid-idh	gabh-ar	làid-ir
com-unn	eil-ean	gàir-e	laig-se
cop-an	éir-ich	gal-ar	làn-an
cor-cur	éir-idh	gàr-adh	las-air
corr-an	eòl-as	gabh-ar	lit-ir
cum-ail	eug-ail	goir-id	loch-an
cùr-am	eu-trom	gort-a	lom-adh
dad-um	fàbh-ar	iarm-ad	los-gan
dalt-a	fad-al	iar-tas	lùd-ag
daor-sa	fàg-ail	if-rinn	mab-ag
deal-a	fairg-e	im-ich	mag-adh
deif-ir	fall-us	im-pidh	màl-adh

màr-an	oìghr-e	pòsd-a	sòl-as
math-as	oil-ean	prìs-eil	sol-us
mi-àdh	ois-inn	ràs-an	son-adh
mil-is	òl-adh	reoth-a	son-as
mìn-ich	ol-aidh	reus-an	sòr-adh
mì-run	oll-adh	rid-eal	spir-is
mol-adh	on-fha	rogh-a	srad-an
mòr-an	òn-air	rol-adh	stòr-as
muim-e	òrd-ag	rug-adh	suac-an
mul-ad	os-pag	rùn-ach	sum-aid
mur-an	òt-rach	sabh-al	tabh-an
murt-a	pàisd-e	sag-art	tag-air
nàd-ar	pas-gan	sal-ach	tagh-ar
neul-ar	pean-as	sal-an	tair-is
nodh-a	pears-a	seal-an	tal-ach
ob-adh	pìob-an	seò-mar	tàl-adh
ob-air	plath-a	sìod-a	tal-amh
ob-ann	pob-ull	sios-ar	tàl-ann
oc-rach	pòc-adh	snàg-an	tall-a
oc-ras	poc-adh	soc-air	tan-adh
òglach	pògadh	sod-an	tan-asc
oib-re	pòg-an	sol-amh	tas-an
oid-eas	pòs-adh	sol-ar	tas-tan

teom-a	tùrs-a	uimp-e	ùr-fhàs
tim-eil	tur-us	uir-ead	ùr-lar
tiot-a	uath-a	uir-igh	ùr-lann
tir-mòr	uabh-ar	uisg-e	urr-ad
tob-ar	uain-e	ull-aidh	urr-adh
tog-ail	uainn-e	ull-amh	ùrr-ail
tòm-as	uaip-e	ult-ach	urr-am
tor-adh	uamh-as	um-aibh	urr-as
torr-an	uas-al	umh-al	ur-sann
tòst-al	ubh-al	ung-adh	us-adh
tuill-e	udh-ar	ungt-e	usg-ar
tùr-ail	uibh-ir	ùr-aich	ùt-rais

Am bí. Gu so. An dé. Gu ro.
 Le mo. Ta so. Ni se. Sì ni. Ro
 òg. Ni sí. Ni mi. Be so. De so.
 Mi'n so. E'n so. Bhà iad. Tha
 sin. Làn mòr. Còr aon. Tog fàd.

An so. Is mi. Co e. Ta sinn.
 Tum sin. Aon ole. Air ais. Lòn
 bog. Mìr clò. Fan riu. Ruig orm.
 Làr lom. Ann an so. Làn àrd. Can
 sin. Eun beò. Lod mòr. Mìr òir

Dean maith. Cuir sìol. Thog siad.
 Port bàta. Leum suas. Aran geal.
 Each mall. Ràmh trom. Seòl maith.
 Bord bàta. Mart bochd. Bean mhòr.
 Fear teòma. Bròg bheag. Gabh
 tàmh. Rìgh maith. Saor sinn.
 Damh donn. Pill sinn. Ruig òirn. A
 ta mi. Bha e'n so. Tha e beò. Sgap
 e sinn. Tha e 'n so. Lot siad iad. Is
 mòr 'eud. Am gu gul. Co tha 'n sin?
 Is mor 'adh. Ta mi beo. Bha e ann.
 Bha iad lag. Tha e aig. Cha tig e.
 Rinn mi so. Cha 'n eil mi. Thog
 iad tigh. Tha clach trom. Tha so-
 lus maith. Tha eòl-as maith. Tha 'n
 duine olc. Na dean breug. Na gabh
 fearg. Na bi dàna. Ach bi ciuin.
 Agus bi umh-al. Na marbh cuil-eag.
 Na creach nead. Na dean goid. Na
 gabh farm-ad. Rach do n' sgoil. Na
 bi leisg. Gluais gu glic. Tréig an
 t-olc. Tha déigh aig air. Thug e
 dhomh e. Bha e shuas an sud. Tha e

thall an sin. Cuir air falbh e. Tilg sìos a' chlach. Leubh do leabh-ar. Tholl e a' bhròg. Chiùr e a' chos. Dean so a nis. Thig suas an so. Fag an nì sin. Ghar se a chos-an. Shìn e a làmh. Thug i dhà e. Rinn iad cron mòr. Dh' fhuin i an t-aran. Tha feum mòr air. Tha an cuan mòr. Dean iad mar so. Na cuir dragh orm. Is fuar an reotha. Is blàth a' ghrian. Tha a' ghaoth á tuath fuar. Agus a' ghaoth á deas blàth.

Focail anns am bheil Seachd agus Ochd

Litrichean.

àbh-aist	àil-ghios	ait-reabh
àbh-ainn	aim-beart	alb-ainn
ac-fhuinn	aimh-eal	àmh-airc
àdh-mhor	aimh-leas	amh-ghar
àdh-laic	ain-neart	amh-lair
àich-eadh	air-giod	amh-luidh
aid-mheil	aith-nich	àmh-uinn
ail-bhinn	aith-ris	ann-aibh

àn-radh	barr-iall	bual-adh
aodh-air	bàs-aich	buil-ean
àon-deug	bàth-adh	cabh-air
àos-mhor	bead-radh	cabh-lach
àrd-aich	beal-ach	cabh-sair
àrd-inbh	beart-as	caib-deil
arm-achd	beuch-ach	càin-eadh
as-bhuain	bith-bheò	càird-eas
ath-dhiol	biùth-as	caith-ris
ath-ghin	bliadhn-a	caoch-ail
ath-roinn	bochd-an	caor-aich
ath-sgal	bòid-ich	caomh-ag
ath-sgeul	bol-trach	càrn-adh
ath-thog	bràgh-ad	carr-aig
bà-bhuinn	brat-ach	casg-adh
bàigh-eil	briath-ar	cath-air
bail-each	brionn-al	ceang-ail
bain-didh	bris-eadh	ceart-as
baist-idh	bròn-ach	ceud-ghin
balbh-an	bruad-ar	ceus-adh
ban-daidh	buabh-ull	cìoc-ras
ban-trach	buadh-ach	cìs-mhaor
barr-ach	buair-eas	clàrs-air

clog-aid	fàll-uing	lann-air
cobh-ar	fiabh-rus	làth-air
coinn-eal	foch-air	leigh-is
cubh-aidh	foll-ais	lom-radh
dabh-ach	gabh-ail	luìbhr-e
daìmh-eil	geal-ach	mad-uinn
deal-aich	geòc-ach	mair-eann
dearc-adh	gràs-mhor	mall-airt
dearm-ad	giog-an	mall-uich
dèars-adh	glioc-as	marc-ach
deas-aich	iadh-adh	màth-air
deas-lànn	iarm-ad	mèil-eich
deif-rich	im-cheist	meogh-air
deòn-ach	inn-ein	mi-bheus
dìomh-air	iochd-mhor	mi-mheas
dleas-nas	ìomh-aigh	mith-ich
eabh-radh	ìomp-aidh	nàmh-aid
ealt-ainn	ìot-mhor	nàr-aich
éisd-eam	iuch-air	nath-air
eud-mhor	iùdh-ach	nigh-eadh
faic-inn	labh-air	nigh-ean
fàilt-ich	lagh-ail	ochd-nar
fàis-nich	làn-achd	oidh-che

oillt-eil	seall-adh	tagh-adh
oth-aisg	seud-an	taic-eil
paidh-ir	sgrùd-adh	taing-eil
pàill-iunn	sil-eadh	tairbh-e
pàit-each	silt-each	tais-bein
peac-adh	sir-eadh	tait-nidh
pegh-inn	siubh-al	tàl-fuinn
pis-each	slàint-eil	teag-asg
piuth-ar	snàth-ad	tean-ail
prasg-an	soc-rach	teas-ach
prìos-an	sogh-ail	teas-airg
rabh-adh	soill-eir	tinn-eas
reul-tan	spior-ad	tionn-dadh
riar-aich	sùg-radh	tiugh-e
rionn-ag	suidh-ich	tog-radh
ro-fhial	suip-eir	tomh-ais
roimh-ràdh	sult-mhor	tois-each
ro-ìosal	suth-ain	tòis-ich
rùsg-adh	tàbh-achd	thug-am
bàsh-ail	tabh-air	tuig-eam
saìbh-ir	tabh-uil	tuin-ich
saogh-al	tach-air	uachd-ar
saor-adh	tag-radh	uair-ibh

uall-ach	uinn-eag	ur-choid
uchd-ach	ùir-neis	ur-chair
ùd-laidh	uisg-idh	ùr-nuigh
uil-eann	ump-air	urr-ainn

Thà an oidhche dorch. Bheir a' ghrian sol-us. Agus teas do'n t-saogh-al. Chi sinn le'r sùil-ibh. Cluinn-idh sinn le'r cluas-aibh. Gluais-idh sinn l'er cosaibh. Labh-raidh sinn le'r teang-aibh. Ith-idh sinn, le'r fiac-laibh. Cum-aidh sinn le'r làmh-aibh. Tha iad feum-ail uile. Is maith gu'm bheil iad ag-ainn. Am bheil sgeul ùr a-gad? Cha'n eil sgeul ùr agam féin. An do leubh thu do leas-an? Bha a' ghrian air dol fuidh-e. Agus an oidh-che air teachd. Bha an latha air-dol seach-ad. Bu mhith-ich dhoibh fois a ghabh-ail. An toil leat a bhi moch air do chois? Cha'n àill leam a bhi leisg. Is trom a ni leam féin clach. Ni a' chearc agus na h-eoin cron. An robh thu gu

tinn? Tha mi air fàs slàn. Tha ceòl nan eun glé bhinn leam féin. Is mòr na tuinn a bhios air a' chuan. Tha bàta 'n sud air bhàrr nan tonn. Shuidh-ich iad an lìon air son an éisg. Na dean strì ri duin-e gun aobh-ar. A mhic éisd thusa agus bi glic. Is sona an duin-e a' bhios glic. Ma 's àill leat a bhi glic tréig an t-olc. Far am bheil tuigse tha sìth. Tha fear a' fas as an tal-amh. Tha na h-eich glé làid-ir. Cha leur dhuinn a' ghaoth. Ged a tha sinn a' cluintinn a fuaim. Cia lion meur a thà air do làmh-aibh?

*Focail anns am bheil Naoi, agus Deich
Litrichean.*

aìmh-reidh	aoibh-neach	ath-sgrìobh
ain-fheoil	aidh-eachd	ath-theachd
ain-fhiach	aon-fheachd	bailc-each
ainm-chlàr	ath-bheachd	bail-teach
àird-eachd	ath-dhruid	baist-eadh
airm-chrios	ath-ghearr	ball-chrith

ban-fhàidh	briath-rach	dèigh-laimh
ban-fhlath	broill-each	diadh-aidh
bann-dùirn	bros-nuich	dligh-each
baoisg-eil	bruich-eadh	doil-gheas
beachd-ail	buach-aill	dorch-aich
beart-aich	buann-achd	dorch-shuil
beath-aich	caid-reamh	ean-chainn
beoth-aich	caith-ream	eas-bhuidh
bith-bhuan	champ-aich	éisd-eachd
blàth-aich	caoimh-neil	fa-dheoidh
bliadhn-ach	caomh-ainn	fàis-neachd
bochd-ainn	ceann-saich	fail-chios
bòidh-each	chladh-aich	faoin-eachd
boilsg-ean	cliuit-each	faon-tradh
brat-bròin	coimh-each	fhao-tainn
breachd-ad	còmh-nuich	fas-bhuain
breachd-an	crann-chur	féin-mhort
breachd-ag	creid-sinn	féin-spéis
breagh-achd	cùbh-raidh	fìon-dearc
breis-leach	daing-neach	fìor-ghlan
breith-nich	ceal-raich	fios-raich
breoth-adh	deas-ghnàth	flaith-eas
breug-aich	deich-eamh	fòir-neart

fois-neach	ion-mhuinn	meadh-rach
fuas-gladh	ionn-suich	meall-tair
fuigh-eall	ionn-suidh	mheud-aich
fuilt-each	labh-raidh	mì-dhreadh
gàir-thèas	làimh-sich	mill-seachd
gaisg-each	làmh-dheas	mill-teach
geal-bhonn	leas-raidh	muin-ghinn
geall-tainn	leth-chean	mùir-neach
geamh-radh	léir-sgrios	naimh-deas
gèimh-libh	leth-iomall	naomh-achd
geur-chuis	leum-naich	naomh-aich
ghiorr-aich	lìomh-aidh	nèamh-aidh
glaoth-aich	lìon-obair	neamh-nuid
gleachd-adh	luach-mhor	neart-mhor
ghnàth-aich	luadh-ghair	neo-chiont
gnìomh-ach	luain-each	'n iar-dheas
ghoirt-ich	luchd-aich	'n iar-thuath
ghràdh-ach	luigh-eachd	nuadh-aich
ghràs-mhor	lúth-chleas	nuadh-fhear
inn-leachd	maigh-dean	oigh-reachd
iochd-mhor	maigh-stir	òir-dheirc
ìoc-shlaint	mail-ghean	òir-ghreus
iom-ghaoth	m'ann-sachd	pàirt-each

pàirt-fhear	seachd-ain	strìop-ach
peill-ichd	seach-ran	struidh-eil
peirc-eall	seas-mhach	suaimh-neas
peirc-leach	seas-mhachd	suairc-eas
plàigh-eil	sèimh-eachd	tach-raidh
plaosg-adh	seòlt-achd	tàmh-ueul
ploidh-isg	sgàin-eadh	tait-neach
pluic-each	sgaoil-eadh	tàmh-shuain
plunn-drain	sgiamh-ach	teas-gràdh
prais-each	sgìr-eachd	tiamh-aidh
prionn-sail	sgrìobh-adh	tiamh-achd
saìbh-reas	sgriob-tuir	tim-chioll
saighd-ear	siorr-uidh	tionn-dadh
saith-each	slabh-ruidh	tlachd-mhor
sannt-ach	slat-shiuil	tòimhs-ean
saoil-sinn	sleamh-uinn	toinn-eamh
saors-ainn	smachd-aich	traogh-adh
saor-thoil	smuaint-ich	treabh-adh
saotr-aich	soill-seach	treas-cuid
seachd-adh	soirbh-ich	treòr-aich
seach-nadh	spionn-adh	triob-laid
seachd-amh	spìos-raidh	truailleidh
seachd-deug	strìochd-adh	thubh-airt

tuigs-each	tuis-leadh	uaig-neach
thuir-ling	tuis-lich	uais-leachd
tuirs-each	uaibh-reach	uir-ghioll

Tha cùig meoir air mo làimh dheis. Agus tha cùig eile air mo làimh chlì. Ni cùig agus cùig deich. Mar sin tha deich meoir air mo làmh-aibh. Co dheth a tha eud-ach air a dhèan-amh? De'n chlàimh a tha fàs air na caor-ich. An robh thu anns an sgoil an dé? Am bheil thu a'dol do'n tigh-sgoil? An robh thu aig an tigh an dé? Thig agus dean suidhe laimh rium an so. Ni clann mhaith gach ni a dh'iarr-as am màth-air orr-a. Cha bhi clann mhaith a' cluich air an t-sà-baid. Inn-sidh droch cloinn breug-an. Fan-aidh iad as an sgoil. Cha dean clann mhaith sin. Inn-sidh iad an fhìr-inn. Cha dean iad breug. Cha mhill iad ni sam bith. Bith-idh iad ciuin agus umh-al. Cha bhi iad ri trod no ri caonnag. Cha chuir cloinn mhaith fearg air

neach sam bith. Cha bhi iad 'nan tàmh. Ach bith-idh iad ri feum. Cum-aidh siad iad féin glan. Cha mharbh iad cuil-eag. Cha chreach iad nead. Cha chiùrr iad each no mart. Ach ni droch chloinn gach ni dhiubh sin. An toil leat a bhi anns an sgoil? Nigh t'eud-an agus do làmh-an. Dean thu fèin deas air son na sgoil-e. Na bi cluich air an t-slighe do'n sgoil. Suidh sàmh-ach ann ad àite fèin. Na leubh luath an tois-each. Bi umh-al do'n mhaigh-stir. Agus ciuin ris a' chloinn uile. Agus bith-idh gràdh aca uile dhuit. Thoir fai-near ciod a tha thu a' leubh-adh. A chum gu'n tuig thu e. 'Sann mar sin a gheibh thu eòlas. Cha'n 'eil e maith a bhi gun eòlas.

Tha uisge maith a chum òl. Is olc a ni misg. Tha fhios agam air sin. An innis thu dhomh mo leas-an? Am bheil do leas-an agad gu ceart? Feum-aidh e a bhi ag-ainn gu ceart. Cha

'n fheud sinn a bhi 'nar tàmh. Na bi a' labh-airt anns a sgoil. Thoir aire do gach pong. Tha éir-idh moch maith a chum slàinte. Ni eoin nid dhoibh féin air feadh nan cnoc. Cha chòir dragh sam bith a chuir orra. Tha fearg air Dia ri droch chloinn.

Na bi toil-ichte gus am bi thu a'd' sgoil-eir maith. Cleachd dìch-ioll agus foigh-idinn a chum fògh-lum. Iarr seòl-adh air gach neach a chum 's nach bi thu a' d' ùm-aidh. Tha neach gun èolas cos-mhuil ri mìr do chloich luach-mhor gun snaidh-eadh. Uime sin dean dìch-ioll a chum èolas maith fhaot-ainn.

Agus tam-ùll beag 'na dhéigh sin. Agus a nuair a thàin-ig iad gu tìr. Agus chuir iad eud-ach féin uime. Agus air suidhe dhoibh, rinn iad faire air an sin. Oir bha mo mhac so marbh, agus tha e beò a rìs. Thoir an aire dhuit fèin, an t-eag-al gu'n dèan thu cron. Is sona iad-san a ni toil Dé

Agus shìn an rìgh a mach an t-slat oir.
 Agus nach leig thu leam gus an sluig
 mi sìos mo shìle. O nach robh sibh
 uile nar tosd ! agus be sin bhur gliocas.
 Agus cuir-idh e mach iad, agus
 tilg-idh iad bun os-ceann an ta-lamh.
 Pìll sinn a Dhé ar slàint, agus tog t'
 fhearg dhinn. Gu bràth am bi corr-
 uich ort ruinn ? an sìn thu t' fhearg o
 linn gu linn. A Dhé, ar sgiath, faic
 agus amh-airc air gnùis t' Aon ungta.
 Saor-ar am fìr-ean o theinn ; ach thig
 an droch dhuine 'na àite. Gheibh bean
 ghràs-ail urr-am, agus cos-naidh daoine
 làid-ir saibh-reas Cia min-ic a chuir-
 ear coinn-eal nan aing-idh as, agus a
 thig an sgrios orra ? Do Dhia an teag-
 aisg neach air bith eòl-as, agus gur e
 féin a bheir breth orra-san a ta àrda.
 Do Dhia am feud duine a bhì tarbh-
 ach, mar a dh' fheud-as esan a ta glic
 a bhì tarbh-ach dha féin. Gabh-sa nis
 eòl-as air-san, agus bi 'an sìth : mar
 sin thig maith a' d' ionn-suidh. Och

gun fhios ag-am c'àit am faigh-inn es-an, agus gu'n d'thig-inn a dh' ionn-suidh 'àite. An d'thug thu fai-near an t-slighe o shean, air an d' im-ich daoine aing-idh? Na im-ich ann an slighe nan aing-idh, oir is e an deir-eadh am bàs. Gabh, guidh-cam ort, an lagh o bheul Dé, agus cuir suas a bhriath-ran ann ad chridhe. Agus cuir-idh tu suas òr mar dhus-lach, agus òr Ophir mar chlach-aibh nan sruth. Ni thu ùrn-uigh ris, agus éisd-idh e riut, agus diol-aidh tu do bhòid-ean. Am bheil àir-eamh air bith air a shlòigh, agus cò air nach èir-ich a sholus? Cho fhada is a bhitheas m' an-aill ann-am, agus spior-ad Dhé ann am chuinn-ein-ibh. Cha labh-air mo bhil-ean aing-idh-eachd, agus cha chan mo theang-a cealg. Oir a ta fhios ag-am gu'n d'thoir thu mi gu bàs, agus a chum an tighe a dh'òrd-uich-eadh do gach uile bhéo.

A' CRIOCH.

